پرسی ڕۆشنبیر و قەیرانی ڕۆشنبیریی

وتووێژێک لەگەڵ هەندرێن

سازدانی / جەماڵ پیرە

پیاوێکی هێمن، پڕ لە ئیحساس و یاخی، مرۆڤێک بەردەوام یادەوەری هەڵگێڕو وەرگێر دەکات و پرە لە پرسیاری ناوازەو گەلێک باس و خواسی هزری کە بەردەوام لە دەمەتەقێ لەگەڵ تاراوگەدا شرۆڤەیان دەکات، لە خەمی کورداندنی تیۆرە هزرییە هاوچەرخەکاندایەو دەیەوێ بەکەمترین دەربڕین زۆرترین مانا بدا بە فرەیزە فیکرییو مەعریفییەکان لەهەمانکاتدا پەیوەندییە نەپچراوەکانی فیکروشیعر زیندووتر نیشانبدات، (هەندرێن) ئەو کەسەی کە لە حەڤدە ساڵییەوە هەولێرو قەڵاو منارەکەی دەکاتە یادەوەرییو هەشت ساڵ لە نێو زەبروزەنگو ئاگرو ئاسندا دەبێ بەیەکێ لەو یاخییانەی کە بەدوای شوناسی ڕاستەقینەی خۆیو مرۆڤایەتیدا دەگەڕێ، وەختێ ئیرادەی تەسلیمبوون بە دڕندەیی یەخەی زۆرینە دەگرێ ئەو بەسەر ئەمیشدا زاڵدەبێت و ڕێگەیەکی دوورتر دەگرێتەبەرو بە چەند قۆناغێکی پڕ لە ئازارو زیندانیو کرێکاریی لە ستۆکهۆڵمی مەنفادا دادەبەزێت و لەوێوە سەفەرە هزرییەکانی خۆی پتەوتر دەکات و وەک ڕاوچییەکی کتێب لەدەوری کتێبخانەکاندا خولدەخواتەوەو تا دەگا بە لیسانسی فەلسەفەو لەدوایشدا ماستەری مێژووی هزر، لەدەرفەتێکدا لەبۆتەی ڕەهەندو ماناو مەغزاو کێشە قووڵەکانی ڕۆشنبیرو قەیرانی ڕۆشنبیریی کوردیدا کەوتمە دواندنی،

جەمال: من پێموایە ئێمە فەزای ڕۆشنبیریی کوردی لە قەیراندایە، بەو مانایەی کە حاڵەتێکی سەر لێشواوانەی لێکەوتۆتەوە، لە ڕاستیدا حاڵەتەکە بە شێوەیەکە کە نەک تەنها نووسەر و ڕۆشنبیرە

خراپنووسەکانی خستۆتە گێژاوێک بگرە دەنگە ئەفرێنەر و جیدییەکانیشی ونکردووە، کەوایە دەپرسم بۆچی ئەم حاڵەتە و بە ڕای تۆ چیبکەین تا بتوانین دەرباز بین؟

هەندرێن: لە سەرەتا پێویستە ئاماژە بەوە بکەم، کە لە دووتۆی ئەو پرسیارەدا ڕووبەڕووی ئەرکێکی قورس دەبینەوە. لە دەرفەتێکی وادا ڕاپەڕاندنی ئەو ئەرکە بە شێوەیەکی خەملیو ئاسان نییە. چونکە هەر کۆپلەیەک لە پرسیارەکەتدا پێویستی بە ڕوونکردنەوە هەیە: بۆ نموونە لە کەیەوە "ڕۆشنبیریی کوردی لە قەیراندایە"؟ کەی ڕۆشنبیریی ئێمە لة قەیراندا نەبووە؟! پاشان لێرەدا دەستەواژەی ڕۆشنبیر هەم وەک تێرمینۆلۆگی و، هەمیش وەک پێناسە، لە زمانی کوردیدا ڕوون نییە. هەندێکمان دەنووسین "ڕۆشنبیر" و هەندێکیش "ڕۆناکبیر". تا ئێستا لە "قەیران"ی بە ستاندار کردنی ئەو دەستەواژەیە، کە خۆی سەرەتایەکە بۆ چارەکردنی ئەو قەیرانە، ڕزگارمان نەبووە. بۆیە وەک من دەیبینم، ڕوونترە ئەگەر لە جیاتی وشەی"ڕۆشنبیر"، "ڕۆناکبیر" بکەینە بەکارهێنانێکی جێگر. چونکە جیاکردنەوەی لە ڕۆشنبیریی ئاسانتر دەکا. زۆر جار لە کاتی بەکارهێناندا، ئەو دوو دەستەواژەیە تێکەڵاو دەبن. وێڕای ئەمەش، کە باسی "نووسەر و ڕۆشنبیرە خراپنووس و جیدییەکان" دەکەین، مەبەستمان لە کامە خراپنووس و کامە جیدینووسە؟ بەڕاست ئەو پێوانە کوردیانە چین و کێن ئەوانەی کە بڕیاردەدەن ئەو "نووسەر و ڕۆشنبیرە"، " خراپنووسن" یان "جیدین"؟ من کە ئەو پرسیارانە دەکەم، چونکە بەڕاستی نازانم پێوانە ڕۆشنبیرییەکانی ئێمە چین بۆ نووسینی باش و خراپ! تۆ وەرە ناوی چەند وتار و کتێبێکی میتۆدیکی، تیۆری و ئەکامگیرانەی کوردیم پێبڵێ کە باس لەو پێناسانە دەکەن؟

هاوکاتیش لە هیچ شوێنێکی ئەم جیهانەدا، ڕۆشنبیرییەکی بێ قەیران نییە. ڕۆشنبیرییەکی بێ قەیران مردووە. چونکە ئەوە قەیرانە ناچارمان دەکا بهزرین و بجوولێن، بۆ ئەوەی ئاسۆیە تازەکان بدۆزینەوە. بەڵام بەڕاستی ئەو قەیرانەی کە تۆ لە ڕۆشنبیریی کوردیدا ئاماژەی پێدەکەی، ئەفرێنەرە یان قەتیسماو؟

هەرچۆنێک بێت، بە ڕای من دوای ڕاپەڕینی ساڵی 1991 دیاردەیەکی نوێ لە ئاسۆی ڕۆشنبیریی کوردیدا هاتە ئاراوە، ئەویش ئاوەڵابوونی نووسەری کورد بوو لەو سنوورانەی کە پێشتر ڕژێمی سەددام لە ماوەیەکی زۆردا بەسەر بواری نووسەری کوردیدا سەپاندبووی. هاوکات بزاڤی چەکدارانەی حیزبە کوردییەکانیش بە گوێرەی ئەو هەلومەرجە سیاسییەی کە کورد دووچاری ببوو، داهێنانی کوردی لە شێوازێکی حەماسی سیاسییدا دەبینی. بەڵام دوای هەڵگیرسانی شەڕی حیزبەکان ئەو ئاسۆیە نوێیەی نووسینی کوردی، لە بری ئەوەی ببێتە وزەیەک بۆ ڕێگەگرتن لەو قەیرانە، کەچی بوو بە سوتەمەرۆی ئەو شەڕە خۆکوژییە. گەر پێش ئەو شەڕە خۆکوژییە نووسەران بە جۆشەوە، دوور لە هاندان و ئاراستەکردنی حیزبەکان، لە ڕوانگەیەکی ئەفرێنەرانە لەسەر سوکەڵە پرۆژەیەک، کە ئەو دیاردەیە لە زۆر ئاستدا بەرچاو بوو، لە یەکتر کۆدەبوونەوە و لە گۆڤارێکدا بەرجەستەیان دەکردەوە، کەچی دوای پەرەسەندنی ئەو شەڕە ناوخۆییە، ئەو دیاردەیە ڕۆشنبیرییە نوێیە کاڵ بۆوە و نووسەران بوون بە دەستکەلای ئەو حیزبابە. حیزبەکان لە ڕێگای پارە و فشارەوە دەستیانکرد بە ڕاکێشانی نووسەران و سەپاندنی پێوانە حیزبییەکان بەسەر نووسەر و نووسیندا. لە بڵاوکراوەکانی ئەو حیزبەنادا، وتاری حەماسی، ڕاپۆرت هەڵبەستن،

جنێودانی حیزبی دژ بە حیزبێکی تر و پەسندانی سەرۆک و بەرپرسە سەربازییەکان بوون بە پێوانەی نووسین و هەڵکێشانی نووسەران. ئیتر بەرە بەرە سەرتاپای نووسینی کوردی بوو بە یارییەکی دزێوی حیزبی و کەرەسەیەکی ئیدیۆلۆگی و خێڵەکی. وەک ئاشکرایە گۆڤار دەرکردن و کردنەوەی بنکەی بەناو رۆشنبیریی لای هەردوو حیزبی باڵادەست و بگرە بچووکەکانیش بوو بە پێشبڕکێ. لەو دۆخەدا ئاسۆییەک بۆ خەمی رۆشنبیریی و بیرکردنەوەیەکی داهێنەرانە نەمایەوە. بەمجۆرە نووسەرە ناسراوەکان بوونە مشەخۆریی بڵاوکراوەکانی ئەو حیزبانە، لە جیاتی بیرکردنەوە لە دۆزینەوەی پرسیارە نوێیەکانی ئەفراندن و سنووردانان بۆ ئەو شەڕە وێرانکارە، بوون بە هەڵەپاسی تەزکییە و راکێشانی نووسەران بۆناو ئەو حیزبانە. ئێمە نموونەی ئەو نووسەرە خۆسەپێنەرانەی، کە هەمیشە لەسەر شانۆیی رۆشنبیریی کوردییدا دیارن لەبەرچاومانە، کە چۆن لەم حیزبەوە بۆ ئەو حیزبە گۆزە گۆزەیان دەکرد/دەکەن.

بەمجۆرە ئەو قەیرانەی کە تۆ باسیدەکەی هەر لەگەڵ شەری گەرمی خۆکوژی دەستپێکرد و هەتا ئێستاش کە ئەو شەڕە لە ئاستی شەڕی ساردا لە ئارادایە قووڵتر دەبێتەوە. کەواتە ئەو قەیرانە رۆشنبیرییە خۆی لە بە حیزبیکردن و رکەبەرایەتی ئیدیۆلۆگییەکی دەڤەریانەی خێڵەکی ژیانی کوردی دەبینێتەوە. رۆشنبیریی حیزبی و پێوانەی حیزبی هەموو کەناڵەکانی ژیانی کوردی تەنیوەتەوە. کۆمەڵگایەکیش ئەوە ژیانی بێت، ناتوانێت لە ئاستی هزر، ئەدەب و هونەر داهێنەر بێت. لەو کۆمەڵگایەدا پەسندان و لایەنگیریی حیزبی دەبێتە پێوانەی نووسەری باڵاو داهێنەر؛ واتا "نووسەری خراپنووس" دەبێتە "نووسەری جدینووس". ئا ئەمەیە پێوانەی رۆشنبیریی و داهێنانی ئێستای کوردی. تۆ سەیرکە، لە ژیانی ئەمڕۆی رۆشنبیریی کوردییدا، هیچ بڵاڤۆک و بنکەیەکی سەربەخۆت نییە کە حیزب خاوەنی نەبێت! ئاخر داهێنان کە مەرامی حیزب و ئایدۆلۆگی سەرپەرشتی سەرەکی بکات، چۆن زمان دەتوانێت لەگەڵ دەوروبەرێکی جیاواز گفتوگۆ بکات؟ کاتێک زمان سنووورداشکرا، شتێک نییە بەناوی ئامادەبوونی زمانی گفتوگۆ و فرەرەنگی.

بە لای منەوە هۆکاری ئەو قەیرانەی کە تۆ مەبەستتە لەو سەرنجە چڕانەدا کۆدەبنەوە کە ئاماژەم پێکردن.

بەڵام "چیبکەین تا بتوانین لەو حاڵەتە رزگار بین"، رێگە چارەی، بە زمانی دەربڕین، هەم ئاسانە و هەمیش ئاڵۆزە، هەمەلایەنە. هەتا ئەوکاتەی کە دۆزی کورد بەمجۆرە ئاڵۆز بێت، کورد بۆ وێناکردنی خۆی بەرانبەر ئەویتر"، عارەب، فارس و تورک، گوتارێکی فۆرمۆلەکردنی راشکاوی نەبێت " هەروا بۆ خودی کۆمەڵگایەکەی خۆی سیاسەتێکی کولتووری سیاسی بەرجەستەکراوی نەبێت، هەتا حیزببی کورد بەمجۆرە یاری رووکەشانە بە زاراوەی نەتەوەیی خۆی، ئازادیخوازیی، کۆمەڵگای مەدەنی، دیمۆکراسی و ... هتد بکات، چارەکردنی ئەو "قەیران"ە رۆشنبیرییە هەر قووڵتر دەبێتەوە. چونکە لە کۆمەڵگایەکی گرژ، رارا، ناسەقامگیر و لێکدابڕاو، کە مجگێز و خواستی حیزبی بەرتەسک بڕیاردەری بێت، شتێک بە ناوی داهێنانی رۆشنبیریی و فرەدەنگی لە گۆڕێدانییە. کۆمەڵگای حیزبگەرایی، ئەوەندەی خەریکی بە وێرانکردنی ماڵ، خێزان، دۆستایەتی و خەونەکانە، هێندە خەریکی گەورەکردنی ئەو ماڵە و

هاوئاهەنگکردنی ئەو پەیوەندی و ئاسۆیانەی کۆمەڵگایەکەی نییە. لێرەدا رۆشنبیریی کوردی بەشدارییەکەرێکی بنەڕەتی ئەو وێرانکارییەیە. ئەگەر ئێمە حەزمان لەوە بێت، کە رۆشنبیریی کوردی لەو قەیرانەی کە هەیەتی دەرباز بێت، دەبێت بیر لە بەجێهێشتنی بە حیزبیکردنی خودی نووسەر بکاتەوە. بە واتایەکی تر، دەبێت بوارێک دروست بێت، کە نووسەری دەمڕاستی حیزبەکان و مەرجە حیزبیەکان نەبنە بنەمای پێکهێنانی سەکۆیە ئەدەبی و رۆشنبیرییەکان. ئەوکاتە ئەو قەیرانە شلدەبێتەوە، کە چیتر رۆناکبیران وابەستەی ئەو مێگەلاندنە نەبن؛ واتا چیتر نەبنە کارمەندانی تەمبەڵ و مشەخۆری حیزبەکان. ئەوکاتەی رۆشنبیریی دەکەوێتە ژێر پێوانە ئیدیۆلۆگییە حیزبیەکان، ئەوکات رۆشنبیریی ئاراستەیەکی داخراو پێڕۆ دەکا، کە ئەمەش پەیامی رۆشنبیرییەکی ئازاد نییە. رۆشنبیرییەکی زیندوو بۆ ئەوەی لێوانڕێژ بێت لە وزە و چالاکی گەران بە دوای دۆزینەوەی ئاسۆیە نادیار و نوێیەکان، دەبێت خاوەن روانگە فرەدەنگ و رکەبەرایەتییە هارمۆنیکراوەکان بێت. ئەوکاتە پێوانە حازر بەدەست و ئەرک و بەرژەوەندییەکانی حیزبی نابنە خەمی زمانی داهێنان و گفتوگۆی فرەدەنگەکانی نووسەر. کەواتە ئێمە ئەوکاتە دەتوانین ئەو قەیرانە چارە بکەین، کە وەرچەرخانێک لەو دۆخەی رۆشنبیریی کوردی رووبدات. ئەو وەرچەرخانەش بە کۆبوونەوەی کۆمەڵێک وزە و توانای نووسەری کورد دێتە ئاراوە، کە بتوانن لە ئاست و رەوتێکی ئازادانەدا ئەرکی داهێنان بکەنە پرۆژەی ژیانیان. دواجاریش گەر لە ژیانی کوردیدا، زمان و رۆشنبیرییەکی قووڵ و جوداخواز نەبنە پرینسیپێک لە ژیانی رۆناکبیران، هەرنا گروپێکی چالاک، ئەوکات ئومێدەواربوون بۆ جولاندنی ئەو قەیرانە لە مەحاڵ دەچێت. چونکە ئەو تەرزە رۆناکبیرە تەنیا ئامرازێکە بۆ راپەڕاندن و رازاندنەوەی مەرام و داخوازییەکانی هیزب و دروشمە ساختەکان...

جەمال: یەکێ لەو گرفتە رۆژانەییانەی رووبەرووی رۆشنبیریی کوورد دەبێتەوە بەرجەستەکردن و تێکەڵکردنی چەمک و پێناسە فیکرییە باوە جیهانییەکانە لەگەڵ واقیعی کولتوریی و کۆمەڵایەتی کۆمەڵگای کوردیدا، حاڵەتێکە دەکرێ لێیەوە لە داهاتوودا وێنەی سستبوونی رۆشنبیر ببینین و فەزا و کەشێکی نالەباریشی لەگەڵدابێ، ئێ‌توایە بە چ ئاقارێکدا راستتر و تۆکەمتر دەگەینە چارەسەر؟

هەندرێن: هەڵبەتە ئەو دیاردەیەی کە تۆ ئاماژەی پێدەکەی، کێشەیەکی بەرچاوە لە پانتایی ئەمڕۆی رۆشنبیریی کوردیدا. ئەمەش رەنگە بەشێک بێت لەو قەیرانەی کە ئاماژەمان پێکرد، یان خودی ئەو قەیرانە بەرهەمهێنەری بێت. من لە چەند دەرفەتی جودا و وتاری جودا ئاماژەم بۆ ئەو "گرفتە"ی کە تۆ باسیدەکەی کردووە. پێم وایە دوای راپەڕین، ئەو گرفتە لە هەموو کاتێکی تر زیاتر، لە پانتایی رۆشنبیریی کوردیدا ئامادەیی هەیە. ئەمڕۆ سەرتاپای گۆڤار و بلاڤۆکە ئەدەبی، سیاسی، کۆمەڵایەتی و بگرە زمانحاڵی حیزبییەکانیش بەو "چەمک و پێناسە فیکرییە باوە جیهانیانە" بارگاویکراون. ئێمە دەبێ بزانین لە بنەڕەتدا سەرتاپای ئەو چەمک و پێناسە فیکرییانە، بەرهەمی کۆنتێکست/ناوکۆیەکی خۆیانن؛ واتا هەر یەکێک لەو چەمکانە بەرهەمی قۆناغێکی دیاریکراو و کولتوورە جودایەکانی رۆژئاوان. سەرتاپای ئەو

چەمکانەش کە ئەمڕۆ. بێ دەستپێوەگرتن و بێ ڕەچاوکردنی بنەماو پاشخانەکانیان، لە پانتایی ڕۆشنبیریی کوردیدا فڕیدەدرێن، لە شارستانییەتی گرێکی کۆنەوە سەرچاوە هەڵدەگرن و پاشان هەر یەک لە قۆناغە مێژووییەکانی ڕۆژئاوا، لە سەردەمی ڕۆمەوە بگرە تا بە سەدەی ناوەڕاست، شۆڕشی فەرەنسی، ڕێنسانس و قۆناغی ڕۆشنگەریی، مۆدێرنیزم، شۆڕشی پیشەسازی تێدەپەڕی و تا دەگاتە سەدەی بیست، کۆمەڵگای مەدەنی، کۆمەڵگای زانیاری و تەکنیک... بە شێوە و ئاستی جودا دووبارە و چەند بارە خەملاندووە و داڕشتۆتەوە. هاوکاتیش ئەو چەمکانە، هەر لە ئاستی قسەکردن و ئاسۆی کتێبەکاندا نەوتراون، بەڵکو دوای هەر وەرچارخانێک لەو قۆناغانەی ڕۆژئاوادا، لە ژیانی کۆمەڵگادا بەکار هاتوون و بوونەتە سەرچاوەی بونیاتنانی کۆمەڵگای ڕۆژئاوا. قسەکردن لەسەر پاشخان و وردەکارییەکانی ئەو چەمکانە لە سەرچاوەکانی خۆیانەوە؛ واتا ڕۆژئاوا، باسێک نییە لێرە بواری هەبێت، هەروا ڕۆناکبیری کوردییش دەبێت ئاگای لەو پاشخانە ئامازە بۆکراوانە هەبێت، بۆیە روونکردنەوەیان لەوە زیاتر بە پێویست نازانم. لەم ڕوانگەیەوە لە پانتایی ئەو دۆخ و ئاسۆیە ڕۆشنبیرییە کوردییەی کە ئێمە لە وەڵامی پرسیاری یەکەمدا ئامازەمان پێکرد، بە مۆدە کردنی ئەو چەمکانە بەو چەشنەی کە دەیبینین، شتێکە جێگەی بەزەییە.

من پێم وایە گرفتی بە مۆدە کردنی ئەو چەمک و پێناسە فیکرییانە لەوەدا کۆدەبنەوە، کە وەک دەخوازێت لە ئاستی پسپۆڕییدا بەکارناهێنرێن و پیادەناکرێن. لە دەستپێکدا ئەوانەی ئەو چەمک و پێناسانەیان گواستەوە و کردیانە مۆدەی "نوێگەریی و دیاردەیەکی نوێ"، ئەو نووسەرانە بوون کە لە ڕێگای چەند گۆڤار و کتێبێکی عارەبی و فارسی خوێندبوویانەوە. هەروا هیچێک لەو نووسەرانە، نووسەری ئاکادیمی نەبوونە و نین. لە بنەڕەتدا ئەو چەمکانە بەرهەمی بوارە ئەکادیمییەکانن، نەک ڕۆژنامەوانی و مۆدەی پێبشبڕکێ. لێ ئەوە مانای ئەوە نییە کە هەموو ئەکادیمیستێک، دەتوانن ببنە پسپۆڕی ئەو چەمکانە. بەڵام من لێرە مەبەستم قووڵبوونەوە و لێزانی ئەو بوارەیە.

تۆ سەیری ڕۆژئاوا بکە، هەرچەندە ئەو چەمک و پێناسە هزرییانە بەرهەمی خۆیانە و بە شێوەیەکی ئەکادیمیش دەیخوێنن، کەچی وەک ئەوەی لای ئێمە باوە، هەرکەسە و دوو کتێب و چەند وتاری لەم بوارانەدا بخوێنێتەوە، نابنە پسپۆڕی ئەو باسانە. بۆ نموونە لە وڵاتی سوێدا ئەو گۆڤار و گروپە ڕۆشنبیرییانەی کە سەرقاڵی بواری فەلسەفە و ئەو چەمکە هزرییانەن، لە سێ هەتا پێنج گۆڤار و چەند ڕۆناکبیریی ئەکادیمی تێناپەڕن ، ئەو گۆڤارانەی کە سەرقاڵێ ئەو بوارە هزریی و فەلسەفییانەن بریتین لە: "ڕێس پۆبلیکە، گلێنتە، گۆڤاری فەلسەفی، گۆڤاری پۆلیتیک" و چەند گۆڤاری تر کە هی ئینستوشۆنەکانی ئەو بوارانەن. ئەوانەی سەپەرشتی ئەو گۆڤار و بنکە هزری و فەلسەفیانەش دەکەن، هەموویان ئاستی خوێندنیان لەو بوارانەدا لە پلەی دکتۆرا کەمتر نییە، پسپۆڕن لەو بوارانەدا.

بە کورتی ئەو چەمک و پێناسە فەلسەفی، هزریی، تیۆرییانە بەرهەمی ئینستۆشۆنەکانی زانکۆن، نەک مۆدە و لاساییکردنەوە. لە ڕۆژئاوادا زۆرن ئەونەی لە ئاستی جودا لە بەشی زانستە مرۆڤایەتییەکان خوێندوویانە و دەخوێنن، کەچی دوای تەواوکردنی خوێندن، بەشێکی دیاریکراو لەو خوێندکارانە قسە

کردن لەو چەمکانە دەکەنە پیشە. واتا هەرکەسە و لە خۆیەوە، وەک ئەوەی لە رووبەری نووسینی کوردیدا باوە، خۆیان بەو چەمکانە هەڵناواسن.

ئاخر بۆ نموونە، ئێمە کە لە سیگمۆند فرۆید دەدوێن، دەبێ ئەوە بزانین کە تێز و گریمانە دەروونناسییەکانی ئەو بە ناوکۆییەکی هزریی، فەلسەفی و زانستییەکانی ئەو قۆناغەی رۆژئاواوە پەیوەستن. ئەوکاتەی فرۆید لە کۆتایی سەدەی نۆزدەدا، کێشەی "ئاگایی"، نائاگایی"،" ئۆدیپۆس" و "سێکس" ... دەکاتە بنەمای شرۆڤەکارییەکان بۆ مرۆڤ، ئەوە بەندن بەو ئازادییە سێکس و بە تاکگەراییەی مرۆڤی رۆژئاوا و تاقیکردنەوە زانستییەکان... هتد. کاتێک هێگل باس لە کۆمەڵگای مەدەنی و ئەرکی تاکەکەس ... دەکات، ئەوە بەندە بەو کۆمەڵگا مۆدێرنەی، کە لە دایک بوو بوو... کاتێک ژاک دێریدا باسی "جیاوازی" و "فرە دەنگی دەق و بیرکردنەوە دەکات، بەندە بەو پاشاخانە هزریانەی پێشووی خۆی و ریزێک پرسیاری هەمەلایەن و ئاکامە هەنووکەییەکانی ئەو کۆمەڵگایانەی رۆژئاوا... هتد. لە راستیدا نووسەری کورد لە پێداویستییەکی هزریی ئەو چەمک و پێناسە هزریانەی نەدۆزیتەوە، بەڵکوو، لە لایەک، وابەستەی زمانێکە، عارەبی و فارسی، کە خۆی لەو گرفتەدا دەتلێتەوە، لەلایەکی تریشەوە، ئەو دۆخەی کە کورد پێیدا تێدەپەڕیت، بۆ نووسەری کورد ئاڵۆزە و راڤەیەکی خۆماڵی بۆ نییە. هاوکاتیش ئەو تەمومژییەی کە ناسنامەی کوردی وێنا دەکات، چەقبەستنی گوتاری سیاسی کورد و داهێزرانی کۆمەڵگای کورد، نووسەری کورد هاندەدا وەک هانایەک بۆ خۆشاردنەوە لەو قەیرانانە پەنا بۆ ئەو چەمکانە ببات. ئەمەش بۆ دۆزینەوەی ئاسۆیە نوێکان و ئاراستەیەکی تری بیرکردنەوە نییە، بەڵکوو بۆ دڵدانەوە و خۆ شاردنەوەی خۆیەتی. بە واتایەکی تر، نووسەری کورد وەک جۆرێک لە ئایین، مێتافیزکیانە و سۆفیانە لەو چەمکانە دەڕوانێت و مامەڵەی لەگەڵ دەکات. ئەمەش دواجار لە ئاستی لاسایکردنەوە و مۆدە، وەک ئەوەی دەیبینین، هیچی ترمان بۆ بەرهەمناهێنێت. دواجاریش وابەستەبوونی ئەو دەڤەرەی ئێمە بە باڵادەستی کولتووری رۆژئاوا، هۆکارێکی گرنگە لە ئامادەبوونی ئەو چەمکانە. ئەمرۆ هەر رۆژنامە و گۆڤارێک هەڵدەدەیتەوە پڕن لەو چەمکانە. ئاخر رۆژنامەوانێکی کورد، چی داوە بەو قسانە؟!. دوای هیچێک لەو گۆڤارانە جیاوازییەکی جەوهەری نییە لەگەڵ یەکێکی تر. باشە گەر ئەمرۆ زۆرینەی نووسەری کورد سەرقاڵە بەم چەمکانە، بۆ دەستەیەک لەو نووسەرانە، ئەگەر بەڕاستی خۆیان بە پسپۆڕی ئەو چەمک و پێناسە هزریی و بوارە فەلسەفییانە دەزانن، لەسەر پرۆژەیەکی تۆکمە رێکناکەون؟ ئاخر کاتێک ئێمە، بۆ نموونە، هێندە باسی دێکارت، کانت نیتشە، فۆکۆ، سارتەر، دێریدا... چەندانی تر دەکەین، بۆ ناتوانێن بە شێوەیەکی جوان کارە گرینگەکانی ئەوانە بکەینە کوردی؟ ئەگەر زمانێک بە تێری و پوختی خاوەن ئەو سەرچاوانە نەبێت، چۆن دەتوانێت تیۆری و روانگەکانی ئەو هزرڤان و فەیلەسوفانە بە خوێنەرەوەی کوردی بناسێنێت؟ دواجار ئێمە دەبێ هێندە خۆمان بناسین، کە چۆن و کام لایەنی تیۆری ئەو هزرڤانانە لە ئاستی کوردیدا بخەملێنین و پیادەبکەین. ئەمانە و چەندان گرفت هەن کە راوەستان لەسەریان گرنگن.

رزگار بوون لە و گرفتانەی کە تۆ ئاماژەی بۆ دەکەی، بەندە بە رزگاری بوونی کورد لەو دۆخە ناسەقامگیر و بە حیزب تەنراوەی کۆمەڵگای کوردی. ئەوکاتەی کە کۆمەڵگای کوردی گەیشتە ئەو ئاست و دۆخەی کە رۆڵ و ئەرک و مافەکان لەسەر بنەمای پسپۆڕی و کارامەیی بەسەر تاکەکەسەکانی دابەشبکات، ئەوکات ئەو گرفتەش چارەسەر دەبێت. ئەوکاتە گرفتی بە مۆدەکردن و بە خۆڕا فرێدانی ئەو چەمک و پێناسە هزریی، فەلسەفی، کۆمەڵناسی و ... هتد چارەسەر دەبێت، کە زانکۆیەکانی کوردی لە بوونە مۆڵگەی مامۆستا مشەخۆرەکان و پێوانەی حیزبی و خزمایەتی ئازاد دەبن. ئەوکاتە ئەو گرفتە چارەسەر دەبێت، کە "زارقەڵەباڵغی" نەبێتە پێوانەی رۆشنبیرییەتی و نوێگەریی نووسەر. کاتێک خوێنەر و نووسەری کوردی لەو گرفتە رزگار دەبێت، کە هاوشاریی، وابەستەیی گروپەکان، یارییە رووکەشە دیپلۆماسییەکان، نەبوونە پێوانە بۆ پەرستن و بە پاڵەوانکردنی نووسەر. چونکە ئەمڕۆ وەک چۆن لە ئاستی حیزب و ئاییندا هەندێک کەسی سیاسی و ئایینی پیرۆزن و نابێت رەخنەیان لێبگیرێت، بە هەمان شێوەش زۆرینەیەک لە نووسەر و خوێنەری ئەمڕۆی کوردی، وەک شتێکی پیرۆز دوو سێ نووسەر دەپەرستن. ئەو ئەتمۆسفێرەی کە ئەمڕۆ لە پانتایی رۆشنبیریی کوردیدا قووتکراوەتەوە، لە دیوەخان و پەرستگا و بارەگای حیزبی دەچێت، نەک ژیانێکی وەرچەرخاو و گۆڕاوی رۆشنبیریی، کە ئەگەر بڕوامان بەو پێناسەیە بێت، کە خودی رۆشنبیریی و رۆناکبیر هەڵگری پرۆژەیەکی بزۆک و ئاوەڵایە.

جەمال: ئەوەی لە نێو کایەی رۆشنبیریی کوردیدا زۆر بە زەقی غیابە میتۆد و مەنهەجییەتە. هەڵبەتە مەترسییەکانی ئەم حاڵەتە شاراوە نین و مەبەستیشم ئەوە نییە دەرەنجامی ئەم حاڵەتە چی و چۆن دەبێ! بەڵکو ئەوەی بەلامەوە گرنگە بیکەمە مەبەستی پرسیارەکەم راستکردنەوەی هەموو ئەو هەنگاوە بە هەڵەنراوانەی رابردووی رۆشنبیری کوردە، گەرر بکرێ لە تۆ بپرسین لە چییەوە دەستپێبکەین یان ئەگەر دەستمان پێکردووە لە کوێی هەنگاوەکانمانین؟

هەندرێن: من پێشتر سەرنجی خۆم لەسەر ئەو دیاردەی باوەی پانتایی رۆشنبیریی و وێنای باڵادەستی رۆناکبیر و نووسەران دەربڕی. چارەکردنی ئەو دیاردە زەقەی کە تۆ بە "غیابی میتۆد و مەنهەجییەت" ناوی دەبەیت، لە هەمان روانگەدا کۆدەبێتەوە؛ واتا ئەوکاتە دەتوانین هەنگاو بۆ چارەکردنی ئەو گرفتە بنێین، کە دەستەیەکی پسپۆڕ و کارامەی رۆناکبیران لە بوارە جیاوازەکاندا دەست بکەن بە راگەیاندنی کردەیی لەسەر پرۆژەیەکی رۆشنبیریی کە لەسەر بنەمای "میتۆد و مەنهجییەت" وەستا بێت. بەر لە هەموو شت دەبێت ئەو دەستە رۆناکبیرە لە رێگای بنکەیەکی رۆشنبیریی پوختەی سەربەخۆ کە هەستن بە کار و چالاکی فرەلایەن و یەک دوو گۆڤار بۆ بواری وەرگێڕان و لێکۆڵینەوە تەرخان بکەن، کە هەر جارەی لەسەر بابەتێکی هزریی، فەلسەفی و دیاردەیەکی رۆشنبیریی دۆسییە بکەنەوە. ئەم پرۆژەیەش کاتێک دەتوانێت "هەنگاوە بە هەڵەنراوانەی رابردووی رۆشنبیری کورد" راستبکاتەوە، کە لە پرۆسەیەکی بەردەوامدا لە ژێر سەرپەرشتی لێژنەیەکی کارامە و شارەزا، ریزێک کتێبی تیۆریی، هزریی و فەلسەفی لە

زمانە ئۆرگینال و زیندووەکانی جیهان بکاتە کوردی و هاوکاتیش بە شێوەیەکی پسپۆڕانە کۆمەڵێک راڤە و خوێندنەوەی فرەوان، جا لە روانگەی ئەو تیۆر و روانگە هزری و فەلسەفییانەوە بێت کە بە کوردی کراون یان بەشێوەیەکی بێلایەنانەوە بێت، لەسەر کۆمەڵێک دەقی رۆشنبیریی و بیرۆکەی کۆمەڵێک رۆناکبیری رابردوو و ئێستای کوردی پێشکەشبکات. وێڕای ئەمەش، بۆ ئەوەی هەرکەسە بە گوێرەی مۆدە و لاساییکردنەوە خۆی نەکاتە پسپۆڕ و دەمڕاستی ئەو بوارە تیۆریانە، گرنگە کە بنەمایەک بۆ مافی وەرگێڕان و بە فەرمی وەرگرتنی نووسین لەو بوارە گرنگانەدا دروستبکرێت. کارێکی پێویستە کە هەنگاو بنرێت بۆ رەخنە، راڤەکردن و داڕشتنەوەی ئەو چەمک و پێناسە هزرییانەی کە بێ دەستپێوەگرتن و بێ رەچاوکردنی پێکهاتە و تایبەتمەندی کۆمەڵگای کوردی رەمەکیانە فڕێدراونەتە ناو پانتایی نووسینی کوردییەوە. رەنگە لە ئاستی تاکەکەسیدا زۆر کەس هەوڵیدابێت ئەو کارانە بکات، بەڵام راپەڕاندنی ئەو ئەرکە، هەنگاوە گرنگە بە تاکەکەسێک ناکرێت، بەڵکوو بە بزاوتێکی تۆکمە دەکرێت.

بۆ نموونە ئێوە کە سێنتەرێکی رۆشنبیرییتان هەیە و گۆڤارێکیش بە ناوی "نما" دەردەکەن، ئەگەر بەڕاستی بە ئاگان لەو گرفتانەی کە ئێمە باسیدەکەین، بە ئاگان لە خەمی هەنگاونان بەرەو ئاسۆییەکی نوێ کە دەیەوێ وێنایەکی جودا لەوەی هەیە بەرهەمبێنن، بۆ ئەو ئەرکە رانەپەڕێنن؟ ئێوە دەتوانن لە جیاتی ئەو هەمەجۆرییە لە چاپکردنی کتێب، باشترە سالآنە چەند کتێبێکی تیۆریی لەمەڕ بوارێکی تایبەت چاپبکەن. بەڵام لە پێشڕا بۆ ئەوەی بتوانن لەو ئەتمۆسفێرە باوە جودا بن، بەلای کەمییەوە دەتوانن خوێنەر و نووسەر کورد لەوە دڵنیا بکەنەوە کە دوورن لە پەیام یان لایەنگیریی ئیدیۆلۆگی و حیزبی، هەروا بە جۆرێک بتوانن دەرفەت بۆ کۆمەڵێک نووسەری پسپۆڕ، لەو بوارەی کە ئێوە بە چاکی دەزانن کاری لەسەر بکەن، برەخسێنن، کۆمەڵێک کتێبی تیۆریی، هزری و فەلسەفی هاوئاهەنگ بکەنە کوردی. لە پاڵ ئەمەشدا دەستبکەن بە ئەنجامدانی زنجیرەیەک کۆڕ و چالآکی بۆ ئاراستەکردنی ئەو پرۆژەیە. رەنگە ئەوە چەشنە کارە هەنگاوێکی کردەیی بێت، کە بتوانێت کەش و هەوایەک بۆ کێبەرکێیەکی رۆشنبیریی دروستبکات.

کێشەی رۆشنبیریی کوردی هەر تەنیا بە حیزبوون و ئەو پاشاگەردانییە نییە لە یارییکردن بە چەمکەکان و نەبوونی میتۆد، بەڵکو نەبوونی پرۆژە و کارکردنێکی پشی درێژی جودا جودایە لە هەمبەر ئەو رۆناکبیرەدا. زێدەڕۆیی نییە گەر بڵێین ئەمرۆ ئێمە رۆشنبیرییەکمان هەیە، کە رۆژنامە خوێن و رۆژنامە نووسە. بەرهەمەکانی ئەو رۆناکبیرە لەسەر رانان و ئاخاوتنە تێکەڵاو کردنەکانی بابەتەکان دەخوولێتەوە:

ئێمە کۆمەڵگایەکین رۆناکبیر و رۆشنبیرییەکی سەرپێی بەرهەمدێنین.

هاوکاتیش دیسانەوە بەر لە هەموو شتێک گەر راستییت دەوێت، دەبێت ئەو هەنگاوە گرنگە لە زانکۆکانی کوردستانەوە دەستپێبکەن، کە مخابن وەک ئەوەی دەبینرێن، جارێ جێگەی چاوەڕوانکردنی ئەو هەنگاوە نین. لە کۆتاییشدا کاتێک ئێمە هەست بە هەبوونی ئەو هەنگاوە گرنگانە دەکەین، کە ئەو بزاوە رۆشنبیرییە سەربەخۆ و خەمڵیوە بە بەرجستەکراوی دەستبکار بوو و بەرهەمی پێشکەشکردین.

جەمال: لەو کۆمەڵگایەی ئێمەدا بەداخەوە حیزب سەرجەم کایەکانی ژیان دەبات بەڕێوە، سەرجەم دەسەڵاتەکان بە لەیەکجیاکراوەیش هەر حیزب خاوەنییەتی، واتە حیزب سێنتراله بۆ هەموو ئەو بڕیارانەی کە دەبێ لە ژیانی ڕۆژانەی کۆمەڵدا بدرێن، بە پێی ئەزموونی رابردووی ئەم بەشەی کوردستانیش بێ تەنها بڕیار و ئاسانترینیان نەگەڕانەوەیە بۆ لای خەڵک، بە رای تۆ کامەیە ئەو وێنەیەی رۆشنبیر کە دەبێ هەڵبیژێرێ لەبەردەم رووبەڕووبوونەوەی ئەم واقیعەدا؟

هەندرێن: هەڵبەتە ئەرکی رۆناکبیری لە هەر قۆناغێک و لە هەر وڵاتێکدا ئەرک و پێناسەی جوداوازی هەبووە و هەیە. سەیری رۆناکبیری رۆژئاوا بکە، کە هەمیشە کردوومانە بە پێوانە و وێنا بۆ ناسینەوەی رۆناکبیر، لە هەر قۆناغێکدا پێناسەی جیاوازی بۆ رۆناکبیر هەبووە؛ واتا وەک دەزانین ئەرکی رۆناکبیر لە سەردمی رێنساسدا بە جۆرێک لە جۆرەکان لە سەردەمی رۆشنگەریی، سەدەی هەڤدە جیاواز بووە، هەروەک پێناسەی سارتەر جودایە لە پێناسەی فۆکۆ، کە ئەوەی یەکەمیان لە روانگەی هزری خۆی و ئەو کۆنتێکستەی کە پابەند بوو پێیەوە، بە روانگەیەکی گەردوونی بارگاویکراوە، کەچی لای فۆکۆ ئەرکی رۆناکبیر بوارێکی لۆکالییە... هتد.

کۆمەڵگای کورد داوێنگیریی داب و نەریتی کۆمەلێک کۆمەڵگایە، کە رۆشنبیرییەکەی ئیفلیجە. رۆشنبیریی ئێمەش لە ژێر کایەی ئەو رۆشنبیرییە دەتلێتەوە. وێنای رۆشنبیریی کۆمەڵگای عارەب، فارس و تورک، وەک سێ زمان کە سەرچاوەی رۆشنبیریی ئێمەن، خۆیان تا سەر ئێسقان لە ناو قەیراندا دەژین، ئێمەش لاساییکەرەوەیەکی بە حەماسی مۆدیلی قەیرانە سیاسی، کۆمەڵایەتی، ئایینی و رۆشنبیرییەکانی ئەو زمانانەین. ئاخر ئەگەر ئەوە قەدەری ئێمە بێت و خۆشمان پرسیارێکمان نەبێ لەسەر گرفتی رۆشنبیریی ئەو زمانانە، چۆن دەتوانین وێنایەکی جیاوازی کولتووری بەرهەمبێنین؟

بەهەمە حاڵ، ئەو وێنەیەی کە ئەمرۆ رۆناکبیری کورد دەبێ هەڵیبژێرێت لەبەردەم رووبەڕووبوونەوەی ئەم واقیعەدا، لە دایکبوونی رۆناکبیرێکە لە وابەستەیی حیزب ئازاد بوو بێت و بە کەسایەتیەکی نەتەوایەتیانە لە بوارەکەی خۆیدا سەربەخۆیانە ئەرکە رۆشنبیریی و کۆمەڵایەتی و سیاسییەکانی راپەڕێنێت. ئەو وێنە رۆناکبیرەی کە ئەمرۆ کورد پێویستی پێیەتی، ئەو دەنگەیە کە بتوانێت بە روانگەیەکی ئێستێتیکیانەی سیاسی ئەو دۆخە بە حیزب تەنراوەی کە هەموو ژیانی خستۆتە ژێر رکێفی گشتگیرانەی خۆیەوە، بەرەو دۆخێکی هەمەڕەنگ و فرەدەنگ وەرچەرخێنێت. ئەمرۆ ئەوەی کە کورد گۆشدەکا مەرامە حیزبی و ئیدیۆلۆگییە دەڤەرگیرەکانە. هۆکاری ئەو دۆخەش، هەم لە رووی ناوەکی و، هەمیش لە رووی دەرکیەوە، ئاشکرایە. بۆیە ئەرکی رۆناکبیری ئەمرۆی کورد، بە گشتی، بوژانەوە و گەشەپێدانی گفتوگۆ و گوێلێکگرتنی دەنگ و رەنگە جودایەکانی ناو کۆمەڵگای کوردییە. ئەو دەنگ و رەنگە جوادایانەی کە حیزب و ئیدیۆلۆگییە وشکەڕۆ و نەریتە قەتیسماوەکان، لەناو بازنەیەکی داخراودا هێشتوویتەوە. تەنیا سەرهەڵدانی وێناگەلێک لە رۆناکبیری خاوەن ویژدانی داهێنان و دوور لە کایە ئیدیۆلۆگییەکان، کە دەتوانێت ئەو بارە گرژ و چەقبەستووەی کە لە نێوان کۆی دەنگ و رەنگە جودایەکانی کۆمەڵگای

کوردییدا هەیە ئاشتبکاتەوە. ئەوکات بە هاتنە گۆی سەرجەمی ئەو دەنگە جودایانە، دەتوانین بەرەو ئاسۆیە نوێیەکانی ژیان هەنگاو بنێین.
دواجاریش ئەو وێنە رۆناکبیرەی کە ئەمرۆ کورد چاوەڕێی دەکات، خاوەن ویژدانێکی زیندووە، کە ببێتە وێنایەک بۆ ئەوەی هانی کۆمەڵگای کوردی بدا کر لەسەر جیاوازی و کراوەیی نەوەکانی داهاتووی پەروەردەی بکات.

جەمال: تەمبەڵی رۆشنبیر و بەدوادا نەگەڕانی سەرچاوەی زانستی و نەزانینی زمانی زیندووی جیهانی و ملکەچی هەندێ لە رۆشنبیران بۆ دەسەڵات لە پێناوی ژیاندا و هەرسنەکردنی بۆچوون و دنیابینی نوێ و چەندین حاڵەت و هۆکاری تر کە فاکتەری سەرەکیی نەبوونی دەق و لێکۆڵینەوەی زیندوون، وای کردووە کە گوتارێکی مرۆدۆست و ژیاندۆست لە هزری کەسی رۆشنبیری کوردا نەبینرێتەوە، دەمەوێ پرسیاری رێژەی گەشبینی و رەشبینی لە ئاست ئەم مەسەلەیەدا لە تۆ بکەم ؟

هەندرێن: تەمبەڵی و ملکەچکردنی رۆناکبیری کوردی دەگەڕێتەوە بۆ ئەو پرسیارە چارەنووس سازانەی کە زیاتر لە پانزە ساڵە حیزبی کوردی نەک هەر نەیتوانیوە دەستەبەریان بکات، بەڵکوو تەواوی وزە و توانای دەنگە جودایەکانی کوردی دەمبەست و پەراوێز کردووە. کێشەکە ئەوە نییە کە حیزبەکان، جا لە ژێر چەتری هەر بانگەشەیەک بێت، نابێ بنکە و چالاکی رۆشنبیریی خۆیان هەبێت، بەڵکوو کێشەکە لە نەبوونی ئیرادەیەکی ئازادیخوازانەی بەهێزی رۆناکبیری کوردیدا بەرجەستە دەبێتەوە. ئێمە دەزانین لە هەموو شوێنکی ئەو جیهانە دەسەڵاتی سیاسی لە پێناوی سەرکەوتنی مەرام و ئیدیۆلۆگییەکانیدا یاریدەکا. بەڵام کاتێک لە وڵاتێکدا، وەک کوردستان، زۆرینەی رۆناکبیرانی دەبنە وابەستە و کەرەسەی مەرامەکانی دەسەڵاتێکی سیاسی، کە نەک هەر ئازادیخواز و پۆسەتیڤ نییە، بەڵکوو دروستکەری هەموو کۆستێکی سیاسی، کۆمەڵایەتی و رۆشنبیرییە، ئەوکاتە ئومێدەواربوون بە ئامادەبوونی زمانی نەتەوەکەت دەبێتە ئازارێکی گەورە. مێلان کۆندێرا واتەنی هەموو کەس حەز دەکا نەتەوەکەی سەربەرز بێت. بەڵام کە رۆژانە قەیرانەکانمان قووڵتر دەبنەوە، ئەوکات حەسرەتی بەدینەهاتنی ئەو سەربەرزییە فرەتر دەبێت. بەڕاستی بێژم، هەموو بەیانییەک کە لە خەو بێدار دەبمەوە، هەواڵە سیاسی و رۆشنبیرییەکانم گوێ لێدەبێت یان دەخوێنمەوە، رووبەڕووی بێهودەیی و رەشبینییەکی تر دەبمەوە. چونکە ئەمرۆ لە پشت هەموو کارێکی رۆشنبیرییدا یارییەکی رووتی حیزبی دەبینییەوە. لە پشت بەشی زۆری ئاخاوتنە سیاسییەکان، یارییەکی سافیلکە دەبینرێ...
چالاکییە رۆشنبیرییەکانی ئێستای ئێمە لە شێوەی مەراسیمی جەژن، تازیمانە، ئاهەنگ و کۆبوونەوەی حیزبییەکان دەچن، تا کردەیەکی رۆشنبیریی و رووداوێکی داهێنەرانە. تۆ ئەگەر سەر بە گروپ و لایەنێکی سیاسی نەبیت، بوونت فەرامۆشدەکرێت. ئەمەش ئەوپەڕی پەرگیرکردنی نووسەر و کوشتنی روحی مرۆڤایەتییە. ئەمرۆ گرفتی رۆشنبیریی کوردی لەوەدا زەقدەبێتەوە، کە ئەگەر تۆ بە مجگێزی ئەو نەبوویت

و وابەستەی ئیدیۆلۆگی حیزبەکەی نەبوویت، بە هەموو شێوەیەک هەوڵدەدا پەراوێزتبکات. لەوەش خەمینتر، ئەمڕۆ دیاردەیەک لە گۆڕێدایە کە بە هەموو جۆرێک دەیەوێ دەنگ و جیهانە جیاوازەکان خەفە بکات. هەروەک کێشەی کورد و رۆشنبیرییەکەی نەبوونی گشتگریی بێت. لە کاتێکدا ئەوە هەمەرەنگی فرەدەنگی سیاسی و رۆشنبیرییە کە کۆمەڵگا پێشدەخا و جوانیدەکا. خەمی من ئەوەیە کە هەموو ئاراستە رۆشبیرییەکان بە هانکە هانک بەرەو ئەو ئاسۆیە دەچن، کە پێم وانییە روحی زمان و کولتوورەکەم نەمر بکەن!